

048679

H V A F O R E G I K K ?
P Å A U R E
I R O M E R T I D E N

Aure Gnr.14
Sykkulven kommune
Møre og Romsdal

Undersøkelse, august 1989
Rapport v/Kjersti Randers

Historisk museum, Bergen

INNHOOLD

INNLEDENDE OPPLYSNINGER

Hva skjedde på Aure i 1989 ?	2
Hvem som foretok undersøkelsen og når.....	2
Rapporten	2
Litt om Aure og den angjeldende lokalitet	3

UNDERSØKELSEN

Metode	4
Resultater - sammenfatning	4
Steinsamlingen	4
Ardfurer	5
Ildsteder/kokegroper	5
Stolpehull/hus	5
Funn	6
Kulturlag/stratigrafi/relativ datering	6
Datering	6

HVA FOREGIKK?

Gårdadrift - rett og slett?	8
Litteratur	8

DOKUMENTASJON

Målesystem og innmåling av feltet	9
Lagbeskrivelse - profil gjennom steinsamling	9
Beskrivelse av de enkelte nedgravde strukturer	10
Ardfurer	13
Funnliste	14
Dateringsrapporter	15
Fotoliste	17
Tegning, fig.1, Oversiktsplan	18
Tegning, fig.2, Snitt struktur 1-12	19
Tegning, fig.3, Struktur 14-61	20
Tegning, fig.4, Profil langs 5-y-linja	21
Fotos, bilde 1-12	22
Kart, Lokaliteten på Aure, beliggenhet	27

I N N L E D E N D E O P P L Y S N I N G E R

HVA SKJEDDE PÅ AURE I 1989 ?

Sykkulven skulle få ny kirke. Den gamle hadde tidligere brent ned. Ny var under oppføring. Under arbeid med tilførselsvei og parkanlegg observerte naboen, Per Arne Grebstad, en merkelig steinsamling i den ellers steinfrie åkeren. Han meldte fra til middeladermuseet i Borgundkaupangen. Museets styrer, Helge Sørheim, tok en befaring på stedet. I tillegg til steinene, som han mente muligens skrev seg fra en gravrøys, observerte han også en rekke kullholdige spor i undergrunnen, der forarbeidet til veien hadde fjernet all overliggende jord. Historisk museum i Bergen ble varslet. Museet foretok en kort testundersøkelse. På grunnlag av denne ble så både steinsamling og kullspor undersøkt.

HVEM FORETOK UNDERSØKELSEN OG NÅR

En to-dagers testundersøkelse ble utført av Arne Johan Narey og undertegnende i juli 1989. Etter denne stilte en seg tvilende til tolkningen av steinsamlingen som gravrøys. At steinene var lagt der av mennesker var sikkert - hva de representerte var mer usikkert. Fenomenet burde i alle tilfelle sees nærmere på. Nedgravningene i undergrunnen syntes tallrike - her var både stolper og ildsteder. Utvilsomt hadde lokaliteten arkeologisk betydning. Videre undersøkelser var nødvendig.

Undersøkelsen ble så gjennomført i løpet av halvannen uke i august. Denne gangen deltok Ole Jacob Skagen ved siden av undertegnende. Gravemaskinen ble kjørt av Sveinung Bjerke som gjorde en glimrende jobb. Totalt medgikk vel 3 1/2 ukeverk i felt, eksklusiv bruken av maskin. Undersøkelsen ble finansiert av Sykkulven kommune.

RAPPORTEN

For å tidfeste strukturene var en avhengig av radiologiske dateringer - både for å vurdere undersøkelsen i seg selv, og, som vurderingsgrunnlag for eventuelle videre utgravninger i området. Vi mottok de fire første dateringsresultat fra laboratoriet i desember 1990. De to siste kom først i februar 1991. Dette er hovedårsaken til at arbeidet med rapporten har blitt lagt til side og ferdigstillelse først finner sted nå.

LITT OM AURE OG DEN ANGJELDENDE LOKALITET

Aure er et gammelt kirkested. Stedet er idag dessuten kommunesenteret i Sykkulven kommune, Møre og Romsdal Fylke. Garden ligger vestvendt ned mot Sykkulvafjorden, en forgreining av Storfjorden, ca. 2,5 mil østsøst for Ålesund, (kart, siste side i rapporten).

Stedet betegnes som et av de "smukkeste og fruktbaraste steder på hele Sunnmøre, så at det ikke uten årsak blir kalt Det Lille Danmark, et navn, som det uten tvil har fått av danske folk, hvilke her ei skjelden befinnes å ha slått seg ned og bodd". (Strøm, 1766:232-33).

Lille Danmark er en god beskrivelse. Åkerlandet er vidt og bredt. Store fruktbare flater strekker seg fra sandstrendene ved fjorden i vest og inn mot dalen i øst. (se oversiktbilder, bilde 1,2 og 3). Aureelva renner over markene og bidrar til frodigheten. Gamletunet lå sørøst for kirken (den nedbrente). Mesteparten av de gamle åkrene lå nedover Aureflata sør for gamletunet. Garden er kjent som en årvisst korngård. I tillegg til denne på alle måter gunstige beliggenhet, har gården hatt tilgang på spesielt godt vann fra den stabile kirkebrønnen, en kilde som var i bruk helt inn på 1900-tallet (Weiberg Aurdal).

Det er gjort funn fra steinalder på garden: en flintflekke, en flintøks, en trinnøks og et par vestlandsøkser. Fra yngre perioder av vår forhistorie har vi en bautastein som skal ha stått rett sør for kirketrappe, samt tre hauger/gravhauger. Et par av disse synes tvilsomme (en fjernet, en annen naturlig forhøyning). Ingen funn skriver seg fra haugene (Fett 1950, revidert 1970-80-tallet). Ikke usannsynlig har det en gang vært langt flere fortidsminner på garden. Et så gunstig og sentralt jordbruksområde må utvilsomt ha vært et svært ettertraktet sted å slå seg ned på.

Undersøkelsesfeltet ligger 30-40m sørøst for den nye kirken, på en markert åkerreine som løper NNØ-SSV. Området ligger innen det som må betegnes som de gamle åkrene på Aure. Reina dannet en markert knekk i terrenget med en høydeforskjell på 1 til 1,5m. Hvorvidt den har lagt seg på en fra naturens side naturlig avsats, er uvisst. Anleggsdrift har nå ødelagt området. Reina har i alle tilfelle gjort avsatsen atskillig mer markert enn de opprinnelige forhold kan ha vært (se bilde 1 og 3).

Vi befinner oss høyst sannsynlig temmelig sentralt på den gamle garden. Som kirkested må den utvilsomt ha hatt en viss posisjon i kristen tid. Navnet på vika nedenfor kirken, Ullavika, kan tyde på at stedet har hatt betydning i kultsammenheng lenge før kristendommens tid. (Navnet Ullavika kan ha å gjøre med med gudenavnet Ullr, som igjen gjerne sees i sammenheng med hov, "hedenak tempel").

UNDERSØKELSEN

METODE

Ingen spor var synlige på markoverflaten. Strukturene var dekket av et metertykt dyrkingslag. I dette dyrkningslaget lå en samling større steiner.

Før undersøkelsen tok til, var alt jordsmonn allerede fjernet i et 7-meter bredt belte. (Fig.1, fra 5y til 12y). I omlag 25 meters lengde var fundamenteringsmasser ennå ikke påfylt, med unntak av at en del større stein fra steinsamlingen var lempet tilbake. Disse ble fjernet, den opprinnelige markoverflaten renskrapet, først med maskin, deretter med krafse.

Profilsnittet langs O-y-linja ble rensket opp og tegnet (fig.4). Steinsamlingen i åkerjorda kom tydelig fram. Jordmassene over steinene ble fjernet med maskin, likeså steinene og åkerjorda mellom disse. Under "røysa" fantes rester av et kullholdig, funnførende lag (lag 2, fig.4). Dette ble rensket opp for hånd (krafse nyttet) og deretter forsiktig skrapet vekk med maskin. Maskinen fjernet så det herunderliggende lag (lag 3) beliggende direkte på den opprinnelige undergrunnen, som også her fikk en siste opprensning med krafse.

Undergrunnen besto av lys gul finkornet sand. Vel 60 strukturer var nedgravd i bakken og tegnet seg, etter opprensningen, meget tydelig mot den gule sanden. Samtlige strukturer ble tegnet i plan (fig.1) før de ble snittet. Snittene ble så dokumentert ved tegning (fig.2 og 3), i enkelte tilfelle også fotografert.

Til slutt ble det gravet en liten øst-vestgående tverrsjakt langs 47,5x, fra feltets vestgrense (ca.1y) og 4 meter ut (fig.4).

RESULTATER - SAMMENFATNING

Omlag 250 kvadratmeter ble undersøkt. Det ble påvist vel 60 strukturer pluss steinsamlingen. Det dreier seg om stolpehull (trolig 2 hus), en rekke ildsteder av ulik form, enkelte ikke-funksjonsbestemte groper/nedgravninger samt ardfurer.

STEINSAMLINGEN

I profilsnittet langs linja 5y såes tydelig en konsentrasjon av større stein i dyrkingslaget (lag 1). Steinene kunne følges i ca. 12-meters lengde, fra ca. 41x til 53x. I vestlig retning syntes de å strekke seg maksimalt 1,5m utenfor feltets avgrensning (se tverrsjakt, fig.4). Etter utsagn fra maskinkjørereren som fjernet massene i veibanen, skulle steinene her ha strukket seg omtrent-

lig midtveis ut i denne, hvilket vil si 3 til 4 meter. Total utstrekning på steinsamlingen kan da anslåes til ca. 12m x 8-9m.

Som nevnt lå steinene i dyrkinglaget, tilsynelatende umiddelbart over det kullholdige sjiktet (lag2). Størrelsen var opp til 80cm, kantene avrundet. De lå spredt, uryddig og tilfeldig plassert. Steiner i en gravrøys er vanligvis mer systematisk lagt på plass. Store mengder åkerjord og nyere tids gjenstander (tegl, vindusglass m.m.) ble observert i jorda mellom steinene helt til bunns, noe som ingenlunde styrker en gravrøysteori. Steinene ga mer inntrykk av noe sammenrast (rester av grunnmur fra naust/hus?). For ett til to tusen år siden sto havet i området 2-3 meter høyere enn idag - et hus ville da ligge gunstig i forhold til stranden. (Den gamle markoverflaten innen området ligger på omlag 5,5 m over dagens havnivå). "Røysa" kan også ha blitt flyttet fra et sted der den lå i veien og lempet ned på reina.

ARDFURER

Ardfurer hadde pløyd seg ned i den fine undergrunnssanden under lag 3. De kunne sees mellom strukturene 3,4 i sør og nr.1 i nord. (se fig.1). Mot vest kunne de følges så langt feltet gikk. Øst for 5-y-linja var, som nevnt, massene fjernet før undersøkelsen tok til. Mulige ardspor ble her og der observert i feltets østvegg, noe som kan tyde på en fortsettelse i denne retningen.

ILDSTEDER/KOKEGROPER

En rekke ulike ildsteder, bål- og kokegroper ble påvist. (plan, fig.1, snitt, fig.2 og 3). Mest framtrædende var de seks store, rektangulære ildstedene (str.1-6) hvorav det største målte 2mx3m og var 70cm dypt. I bunnen og langs kantene lå rester av større forkullede stokker - dekket av et lag ildskjøret stein.

Det dukket også fram en rekke mindre, tilnærmet sirkulære ildsteder/groper, med eller uten skjorbrente stein og brente bein, de fleste nedgravd i bakken, enkelte beliggende på denne.

STOLPEHULL/HUS

Langs ca. 45- og 47x-linjene lå to rekker med ovale stolpehull (fig.1). De nordre (str.40-49) var gjennomgående noe dypere enn de søndre (str.50-55). Trolig representerer de to takbærende stolperækker i et hus som har sin fortsettelse ut av feltet mot vest. Stolpenes tilsynelatende tette plassering kan ha sammenheng med fornying/repasasjon. Nye stolper er satt ned mellom de gamle.

Langs ca. 54x-linja lå ytterlig en stolperække, denne med sirkulære hull. En parrallell rekke ligger trolig utenfor feltgrensen i nord. Avstanden mellom disse to rekkene takbærende stolper blir atskillig større enn i det føratnevnte hus. Også dette huset må ha fortsatt videre mot vest. Stolpene 35 og 36 kan ha tilknytning til et inngangsparti. (se under datering).

FUNN

Få funn ble gjort - konteksten var dårlig - de kan i seg selv vanskelig nyttes verken til datering eller funksjonsbestemmelse av hus og aktivitetsområder. To uglaserte leirkarskår (rundbuket romertidagods?) ble funnet under opprensning av undergrunnen, like nord for stolpene 53-55. Et lite randskår av antatt spennformet kar kom fram ved samme opprensning, like øst for struktur 2. Mellom steinene, nederst i lag 1, lå et skår av grønnglasert gods og en bryne, sammen med en del nyere tids gods (vindusglass, tegl m.m.) Et kleberkarskår av middelalderpreg ble funnet i lag 2. Fra samme lag skrives seg også en jernnagle og en spiker. Videre ble det påvist 5 jernfragment; tre fra str. 6 og to fra str. 28. Ca. 25 slaggbiter kommer fra strukturene 6,8,17,24,27,28 og lag 2. Flere hadde rester etter leirforing. Et par ildflint ble funnet i løsmassehauger fra anleggsdriften. Avslutningsvis kan nevnes seks saalinger brente beinfragment (totalt ca. 245 stk.) som skrives seg fra strukturene 9,11,13,17,18 og lag 2.

KULTURLAG/STRATIGRAFI/RELATIV DATERING

I profilsnittet langs 5y-linja såes et 5-10cm tykt kullholdig, funnførende lag (lag 2, fig.4). Laget kunne følges mot nord så langt profilveggen gikk før anleggdriften hadde ødelagt terrenget. Mot sør kilte det ut ved 37-38x. Det kunne følges over hele utgravningsfeltet vest for 5y-linja og syntes å opphøre mot vest der åkerreina hadde sin avslutning (se tverrsjakt fig.4). Øst for 5y-linja var alle masser fjernet før undersøkelsen kom i gang. Laget kunne imidlertid ikke sikkert påvises i feltets østvegg.

Under lag 2 lå et opp til 20cm tykt, brungrått, sandet jordsmonn, tolket som eldre dyrkingslag (lag 3). Masser fra dette viste seg i ardfurene som skar seg ned i grunnen. Der lag 2 ikke kunne påvises, var overgangen mellom et eventuelt lag 3 og 1 uklar. Strukturene påvist i undergrunnen synes å være skåret gjennom dette lag 3 (sees klart for str. 2 og 4, fig.4). Lag 2, eller i hvert fall deler av det, kan ha sammenheng med strukturene.

Ardfurene var klart gjennomskåret av de mange ildsteder og stolper og må således være eldre enn disse. De synes faktisk å være de eldste spor innen undersøkelsesområdet.

DATERING

To uglaserte leirkarskår fra antatt rundbukete, romertids kar ble funnet under opprensning av undergrunn, like nord for stolpene 53-55. Ett skår av mulig spennformet kar ble funnet under de samme forhold, like øst for struktur 2. (Ikke helt umulig er dette skår av eldre type, asbestblandet gods). Konteksten for alle tre er dårlig. De kan teoretisk skrives seg fra tilførte masser under arbeid med veien. Funnene kan vanskelig si mer enn at det har vært aktivitet i området i de angjeldende perioder.

Det grønnglaserte skåret, funnet nederst i dyrkinglaget (lag 1) kan være middelaldersk Scarborough-gods, eventuelt nyere tids gods. Til middelalder må nok helst kleberkaret plasseres, funnet i lag 2. En liten kullkonsentrasjon, midt i dette samme laget, er ved radiologisk metode datert til romertiden (se under). Muligvis er lag 2 avsatt over lengre tid, alternativt kan skåret være presset nedover fra overliggende sjikt. Forholdene viser faren ved å nytte spredte funn til datering av kontekster.

Resultatene fra C-14-dateringene er svært sammenfallende (se dateringsrapport side 15 og 16). Fem skriver seg fra ulike ildsteder (str.nr. 1,5,7,13 og 21), mens den siste er tatt ut i en liten kullkonsentrasjon med brente bein, beliggende midt i lag 2 (avmerket funnsted A, plan, fig.1). Ifølge Laboratoriet i Trondheim er det statistisk sannsynlig at dateringene skriver seg fra aktiviteter som neppe har foregått over særlig lengre tid enn en 50-års-periode. Disse 50 år ligger helst innen vår tidsregnings 1. århundre - hvilket igjen vil si tidlig romertid (personlig uformell samtale).

Ovale stolpehull synes karakteristisk for en viss type romertid-hus. Av bygningstekniske årsaker var de takbærende stolper rektangulære, hvilket etterlot ovale hull. Dette forhold er kun påvist innen romertid. Stolperekkene synes videre å ha en innbyrdes avstand som ofte ikke overstiger et par meter (muntlig opplysning). Det søndre huset på utgravningsfeltet, representert ved de ovale stolper nr. 40-55, synes med rimelig sannsynlighet å ha kronologisk tilhørighet med de mange øvrige påviste strukturer. Huset må ha sin fortsettelse mot vest utenfor feltet.

I bronosalder sto gjerne de takbærende stolperækker med en større innbyrdes avstand. Det er ikke uvanlig at inngangspartiet på hus fra denne perioden spores ved en konstruktiv detalj i form av et par stolper plassert utenfor de takbærende sådanne (muntlig opplysning) (et eksempel på denne type inngang kan være hull 35,36). Inngangen var gjerne plassert midt i huset (Løken 1988). Dersom hullene 27 til 34 representerer en indre rekke av takbærende stolper, må en forvente at det ligger en parallell sådan utenfor feltets avgrensning i nord. Også dette huset må ha hatt sin fortsettelse mot vest. Det må imidlertid understrekes at forholdene omkring dette eventuelle huset er usikre. Det kan likeså godt seg fra en tid yngre enn romertiden. (Merk for eks. funn av slag i stolpehullene nr. 27 og 28).

Ardfurene må være fra romertid eller eldre. De er entydig gjennomskåret av romertidsstrukturene. Det er fristende å spekulere på samtidighet med det mulige bronsalderhuset.

De par mulige middelalderfunn antyder bruk også i denne periode. Et, i jordbruksammenheng så gunstig område som Auregårdene, med lettdrevne åkerflater og gode havneforhold, må ha vært attraktivt til alle tider.

H V A F O R E G I K K ?

GÅRDSDRIFT - RETT OG SLETT ?

Den intense aktiviteten som enes innen det lille undersøkelsesområdet - ikke minst de mange ildsteder/kokegropes av betydelig størrelse, leder tankene ut over ren gårdsdrift og familiehushold. Så gjør også stedets sentrumsfunksjon i historisk tid som kirkested og kommunesenter. Stedsnavnet "Ullavika" kan ha sin opprinnelse i gudenavnet Ullr, som igjen gjerne sees i sammenheng med hov/hedenak tempel. Tar vi dessuten i betraktning gode havne- og jordbruksforhold samt gårdens generelt gunstige beliggenhet, øker sannsynligheten for at garden også i forhistorisk tid kan ha hatt betydning som sentrum i en eller annen form - kultisk og/eller økonomisk, hov?/markeds plass?

Gårdshusene fra romertiden kunne være opp til 30-40 m lange. Fjøset lå i østre del, boligen i vest (Løken 1988). Ikke uvanlig skal det heller ha vært å finne en samling ulike ildsteder i området sør for huset, ildsteder av tildels store dimensjoner. (muntlig opplysning, litteraturhenvisninger er ikke sjekket).

Dersom tilsvarende forhold kan overføres til Aure, er det rimelig å tolke de avdekkete strukturer som rester etter gårdsbosetning. To fjøsdeler er trolig avdekket, boligene må befinne seg under dyrkingsjorda utenfor feltet mot vest. En bruksfase fra tidlig romertid er klart dokumentert. Ardfurene er eldre - hvor mye eldre er uvisst. Det nordre huset har konstruktive trekk som peker mot bronsealder, uten at dette kan sies med sikkerhet. Skår av spannformet leirkar og kleberkar av middeladertype viser til bruk også i yngre perioder.

De gunstige dyrkningsforholdene i området har utvilsomt i uminnelige tider gjort stedet ettertraktet i jordbruksøyemed. Hvorvidt Aure også i forhistorisk tid har hatt en eller annen form for sentrumsfunksjon, er uvisst. Videre undersøkelser kan kanskje føre oss nærmere svaret.

LITTERATUR

Aurdal, G. Weiberg, 1972	Sykkulven. Gardssoga. Sykkulven.
Fett, Per, 1950	Forhistoriske Minne på Sunnmøre,
m/ seinere revisjoner	Sykkulven herad. M. og R. Bergen.
Løken, Trond, 1988	Forsandmoen - har bebyggelsen også
	vært organisert som landsby i eldre
	Romertid?
	Frå Haug og Heidni, 4, 1988, Stavanger.
Strøm, Hans, 1766	Physisk og Økonomisk Beskrivelse over
	Fogderiet Sunnmøre, beliggende i Bergen
	Stift, Norge. Anden part. Sorøe.

D O K U M E N T A S J O N

MALESYSTEM OG INNMÅLING AV FELTET

For å plassere undersøkelsesområdet mest mulig korrekt i terrenget, ble det "hektet på" kommunens målepunkter i forbindelse med veianlegget der feltet lå. Vårt felt strakk seg retning NNØ-SSV, fra kommunens punkter 32m til 56m. Dette utgjorde vår x-akse. Tveragående akse (y-akse) fikk en lokal skala fra 0 til 12m. (se plan, fig.1). Feltets plassering Ø-V kan være mindre eksakt. Veien var gravet ut i 7-meters bredde mens den ferdige vei, slik den er avmerket på anleggskart, var 4 m. Eksaktheten avhenger av hvorvidt massene var fjernet i nøyaktig 1,5 m på hver side av ferdig veibanebredde.

Plasseringen skulle likevel være rimelig nøyaktig, med en større korrekthet N-S enn Ø-V. Området er avmerket på kartet siste side i rapporten, samt på anleggskart som forefinnes i våre arkiver.

LAGBESKRIVELSE - PROFIL GJENNOM STEINSAMLING

LAG 1

Et profilsnitt gikk langs vestsiden av veikanten hvor anleggsdriften hadde fjernet massene ned til undergrunnsnivå, langs S-y-linja, fra 37x til 55,5x (se fig.1 og 4).

Åkerjord. Brunlig til brungrå, noe sandet, sterkt humusholdig jordsmonn. En og annen småstein, forevrig steinfri, med unntak av "røysa" som lå i dette laget. Spredte kullbiter. Som i all Åkerjord fantes også her fragmenter av tegl, vindusglass, fajanseskår, dyrebein m.m

LAG 2

Grått til mørk grått, kullholdig, sandet, humusholdig men mer minerogent enn lag 1. Spredte linser av aske-/leir/sandholdig masse. Noe skjorbrent stein, funnførende. Helt nederst såes en usammenhengende mørk, kullholdig stripe, 1-2cm tykk, mer eller mindre tydelig. Laget som helhet er antatt kulturavsetning. Mulig sammenheng med strukturene i undergrunnen, (se struktur 2 og 4 i profilen, fig.4). Det steinforete stolpehull, struktur 43, var observerbart i dette laget. Forevrig var det vanskelig å påvise strukturene før undergrunnsnivå var nådd. Laget hadde noe uklare avgrensninger over struktur 4.

LAG 3

Brungrått, sandet, svakt mer minerogent enn lag 1. Enkelte kullpartikler. På farge er laget svart likt lag 1, men av konsistens tilsynelatende noe fastere. Laget er tolket som gammelt dyrkningslag. Ardfurer skåret ned i grunnen under.

LAG 4

Undergrunn. Finkornet gul sand. Fullstendig steinfri.

LAG 5

Nedgravning? Vannrette Sandstriper i ulike brunsjatteringersjatteringer. Ser ut som varv avsatt i vann. Har trolig sammenheng med nedskjæring av struktur 4, ulike vanngjennomstrømningsforhold på grunn av strukturen under.

LAG 6

Representerer struktur nr.4, ildsted med kullhorisont (6a) og skjærbrent steinlag over (6b).

LAG 7

Svak forsenkning. Ligger direkte på grunnen under lag 4. Beskrivelse som for lag 4, muligens svakt mer kullholdig. Tilsvarende struktur 59. NB! Trolig naturlig forsenkning i grunnen fylt med åkermasser (lag 3). Ardfurer kom tydelig fram under.

LAG 8

Representerer struktur 2 - ildsted med kullhorisont i bunn (8a) og skjærbrent stein over (8b).

LAG 9

Grå sandet, kullholdig. Sammenheng med nedgravningen av struktur 2?, oppkastete masser i forbindelse med nedgravning av denne? Uklar grense mellom lag 2 og 9. Går tydelig gjennom lag 3.

LAG 10

Liten gulbrun, sandholdig grop. Nærmest ren sand med enkelte kullpartikler.

 : Stein. I lag 1 lå en samling av større og mindre kampestein, de fleste avrundet, enkelt mer kantet. De lå spredt i åkerjorda, tilsynelatende tilfeldig, og gir inntrykk av enten å være dumpet eller tilhøre en struktur (hus??) som er sammenrast. Steinene over lag 6 og 8 (struktur 4 og 2) er skjærbrente.

BESKRIVELSE AV DE ENKELTE NEDGRAVDE STRUKTURER

Samtlige strukturer ble rensset fram i plan og planskisse tegnet i målestokk 1:50 (nedfotografert fig.1). De ble deretter snittet ved å grave ut den ene halvdelen, snittene dokumentert ved tegning, enkelte også ved fotos. Snitttegninger ble utført i målestokk 1:20 (nedfotografert fig.2-4). Lag 1 representerer undergrunnen på samtlige.

Snitt struktur 1-12, fig.2, øvrige, fig.3. Noen er ikke tegnet. For beliggenhet og snittretning, se fig.1. Et par av strukturene kommer også fram på profilen gjennom steinsamligen, fig.4.

STRUKTUR 1-8

Seks store, rektangulære ildsteder ble påvist.(1-6). I tillegg fantes ett mer ovalt, men forevrig svært likt (7).Det største målte 2x3m og var gravet 80cm ned fra toppen av undergrunnsnivå. Samtlige strukturer i denne gruppen hadde mer/mindre rett skrådede nedgravde sider, bunnen flat. I bunn lå et kompakt lag med

trekull, tydelige stokker, opp til 10cm i tverrmål, lagt pent ved siden av hverandre. Over disse lå et lag skjorbrent stein, atskillig større (30-40 cm) enn de nevestore som er vanlig forekommende i små sirkulære kokegroper. Lagene i strukturene beskrives under ett, særforhold ved de enkelte nevnes deretter separat.

- Lag 1: Undergrunn. Finkornet gul sand. Steinfri.
 Lag 2: Kompakt, ren kullhorisont. Flere steder såes tydelig stokker opp til 10cm diameter lagt fint ved siden av hverandre i bunnen. Forevrig store trekullbiter.
 Lag 3: Samtlige hadde et mer/mindre tydelig belte av brent sand langs kantene. Sanden var enkelte steder helt rødbrent, andre steder svakere brannmerket. Hos struktur 1,3,4 og 6 såes brent sand også tydelig under bunnen.
 Lag 4: Lyagrå, sandet stripe. Utvaaskingslag?
 Lag 5: Grålig til grågul, sandet masse med kullapetter, lå over og tildels innimellom de skjorbrente steinene.
 Lag 6: Struktur 1 og 3 hadde på den ene siden en tydelig gråbrun sandet, noe humusholdig stripe. Nedgravningsgrense?
 Lag 7: Tilhører struktur 7 som er gravet ned i nr.5. Det har samme karakter som lag 2 forevrig beskrevet. Også over dette var et lag med skjorbrente stein. Kulllaget i de to ildsteder, lag 2 og 7, kunne ikke adakilles i bunn.
 Lag 8: Gulbrun sand. Danner skille mellom struktur 5 og 7.
 Lag 9: Hvitgrå sandflekk. Må tilsvare lag 8 og ligger også mellom struktur 5 og 7.
 Lag 10: Tilsvareer struktur 8, hvori struktur 6 er skåret ned. Massen var kompakt, grå sand, avakt humusholdig, en del kullpartikler kunne observeres.
- : Skjorbrente stein (de fleste kraftig skjorbrent).

STRUKTUR 1 kan ha to faser. Nedgravningen går lenger mot sør enn den kraftige kullhorisonten kunne følges. Over det hele lå ialt fire små ildsteder (str.9-11 og 13).

STRUKTUR 3 OG 4 må være brukt etter hverandre, da nr.3 såvidt skjærer over hjørnet av nr.4. For lagene A-C, se beskrivelse under hovedprofil gjennom steinsamling (lag A = lag 1, lag B = lag 2 og lag C = lag 3).

STRUKTUR 7 er skåret ned i STRUKTUR 5. Med unntak av at nr.7 ikke er rektangulær, men oval på form, er den svært lik de øvrige 6 i denne kategori.

STRUKTUR 6 er skåret ned i struktur 8. Nr.8 er en grop av uviss funksjon med homogene masser hvori ble funnet en enkelt liten slaggbit. I overflaten på nr.6 ble også påvist slag, nærmere bestemt 3 biter (1 med leirforingsrester) samt 3 jernfragment.

STRUKTUR 8 er beskrevet foran under struktur 6.

STRUKTUR 9-13

var alle små, sirkulære ildsteder beliggende direkte over struktur nr.1. (Diameter fra 50-80cm). Nr.9 besto av grå sandet, kullholdig masse av 8-10 cm tykkelse. Her ble funnet en liten samling brente beinfragment. Nr.10 lå kant i kant og framsto mer som en 5-6cm tykk, ren kullhorisont. Nr.11 besto av en blanding av sand/kull hvori ble funnet tolv brente beinfliser, det hele dekket av skjørbrente stein. Nr.12 dekket delvis nr.11 og besto av et 7 til 8cm tykt trekulllag. Nr.13 (ikke tegnet snitt) var 60-70cm i diameter og 7-8cm tykt. Innholdet var nær rent trekull, små biter, hvoriblant ble funnet ca.125 brente beinfragment.

STRUKTUR 14

Lite, sirkulært ildsted beliggende på bakken, ikke nedgravd. Det besto av et 4-5cm tykt trekullholdig, sandblandet lag (lag 2) med mye skjørbrent stein.

STRUKTUR 15

Liten grop nedgravd i bakken inneholdende kullblandet sand og skjørbrent stein (lag 2).

STRUKTUR 16

Nedgravd bålgrop. Lag 2 er kompakt kulhorisont, mens lag 3 er noe mindre kullholdig men med mye skjørbrent stein.

STRUKTUR 17

Nedakåret bålgrop inneholdende kullblandet sand med enkelte skjørbrente stein (lag 2). To små slaggbiter. To brente bein.

STRUKTUR 18 (ikke tegnet)

tre-fire cm tykk kullhorisont beliggende på bakken. Går delvis over sørøstre hjørnet av str.6. 25 brente beinfragment.

STRUKTUR 19 OG 20

Begge såes som sterkt kullholdige områder med skjørbrente stein. Ingen er undersøkt. Begge lå inn mot feltgrensen i sør hvor de lå delvis dekket av veiens fyllmasser.

STRUKTUR 21 OG 22

Ildsteder/kullgroper, lå ved siden av hverandre inn mot feltets østgrense. Snittet renset opp i denne profilvegg.

Lag 1: undergrunn

Lag 2: markert kullhorisont med skjørbrent stein

Lag 3: markert kullhorisont, kun enkelte brente stein påvist.

Lag 4: brun sandlinse

Lag 5: brun sandet jord, åkerlag (tilav. lag 1, hovedprofil).

Lag 6: rødbrent sand

STRUKTUR 23 (ikke tegnet)

Merk grå, liten kullplett beliggende på undergrunnsbakken.

STRUKTUR 24

En 50cm dyp grop, diameter 70cm. Skrå vegger, tilspisset bunn.

Lag 2 er gråbrun, noe kullholdig masse, sandet. Stripa langs den ene siden (lag3) synes å være en blanding av lag 2 og undergrunn.

Det ble funnet 6 slaggbiter og 2 jernfragment i gropa.

STRUKTUR 25

En 30cm dyp grop, diameter 60cm. Skrå vegger og tilspisset bunn. Massen (lag 2) var svært lik den i nr. 24.

STRUKTUR 26

Ovalt område hvor det kunne observeres vannrette sandlinser nedover i ulike brunsjatteringer. Minner om vannavsatte varv. Muligens har det vært stadig vanntilførsel fra oven på dette sted som har rent ned gjennom undergrunnssanden. Natururlig?

STRUKTUR 27 -57

Stolpehull. Synlig dybder fra 10 til 50cm, diameter 20 til 50cm. Veggene er for de fleste rimelig loddrette. Bunnen flat eller avrundet. Rekke nr. 50 til 55 var ovale i plan med mer avrundete vegger enn de øvrige. Fyllmassen i samtlige var svært homogen og kan beskrives som gråbrun, sandet masse, fastere enn grunnen omkring. Enkelte spredte kullpartikler (lag 2). Merknad: Struktur 27 inneholdt en slaggbit. I struktur 28 ble det funnet 4 slaggbiter. Her såes dessuten en liten leirfleck i toppen av hullet (lag 3).

STRUKTUR 58

Mulig stolpe. Grå fyllmasse med spredte kullbiter. Stein langs kantene (steinforing?) Ikke undersøkt.

STRUKTUR 59

Såes i plan ved opprensning av overflaten i "veien". Massen svært lik lag 3 i hovedprofil. Trolig naturlig ujevnheter i bakken som er fylt opp med litt av dette eldre dyrkningslag. Ardfurerer under.

STRUKTUR 60

Inne i kroken, mellom str.4 og jordveggen som avgrensner feltet her, såes en forsenkning med gråbrun spettet masse. det var umulig å undersøket fenomenet nærmere uten utvidelser av feltet, noe som ikke var aktuelt.

STRUKTUR 61

Stolpehull fra nyere tid. Et godt eksempel på faren ved bare å ha strukturester i grunnen uten stratigrafiske forhold til de overliggende lag. Denne stolpen ble først oppdaget i feltets snittside mot øst, som en nedgravning. Ved opprensning av snittveggen så en klart hvordan stolpen har skåret seg gjennom det meste av dyrkningslaget. Kun i de øvre 15-20cm var den ikke synlig, trolig grunnet pløying. Stolpehullet var fylt med spettet sandblandet humusholdig masse, en del stein såes langs kantene (skoning?). En bit av ganske moderne ståltråd stakk ut mellom et par stein midt i hullet (se tegning og foto). Folk kunne ikke huske at det her har stått en stolpe. Trolig er den av førkrigs dato.

ARDFURER

såes nedpløyd i den opprinneligemarkoverflaten i feltets vestre de. I var de trolig ødelagt av anleggsarbeidet. De var opp til et par meter lange, 3-6cm brede.

FUNNLISTE

Aure gnr.14. Sykkulven, Møre og Romsdal

Museumsnummer: B-14803 (Aks.nr. 84/89)

2 leirkarskår, uglaserte

rødlig gods, bukskår, trolig rundbuket kar, det ene med rest av enkel dekorstripe, største mål ca. 2 og 4 cm. Romertid?
Funnet ved opprens av undergrunn, like nord for stolpe 53-55.

1 leirkarskår

gråsvart gods, lite randskår, glimmeraktig og asbest mægring, trolig spannformet kar. Yngre romertid/folkevandringstid.
Funnet ved opprens av undergrunn, øst for struktur 2.

1 leirkarskår, glasert

Bukskår, grønn glasur, dekorstripe. Kan være Scarboroughware - middelalder (eller seinere godstype?). Funnet mellom steinene nederst i dyrkingslaget (lag 1).

Brynefragment

Sandsteinaktig materiale, mål 5x0,5cm, lys grå stein.
Funnet mellom steinene nederste i dyrkingslaget (lag 1).
Udaterbar.

Kleberkarskår

Randskår med øre/knopphank, antatt rundbuket form. Skåret måler 5x8cm. Funnet i toppen av lag 2, funnsted merket B. Antatt MA.

Jernagle og spiker

Funnet under opprens av lag 2, (overflate dette lag).

5 jernfragmenter

ubestembare, lengde 1 til 8 cm. Tre er funnet i overflaten av str.6. To skriver seg fra str. 24.

25 slaggbiter

Størrelse fra 1 til ca.10 cm. Flere med rest av leirklining.
Funnsted: Tre fra str.6. En fra str.8. To fra str.17.
Seks fra str.24. En fra str.27. Fire fra str.28. En fra lag 2, funnst.D. Tre fra lag 2, funnst.C. Tre fra opprens lag 2.

1 ildflint, 1 ildflintfragment

Funnet i Åkerjordshaugene rundt feltet, kastet opp i forbindelse med anleggdriften.

6 saalinger brente beinfragment (tot. ca. 245)

Funnet i: str.9 (ca.40 atk.+tannfragmenter?), str.11 (12 atk.), str.13 (125 atk.), str.17 (2 atk.), str.18 (25 atk.), og fra lag 2, funnst.A (40 atk.).

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

15

Adr.: Avdeling for fysikk og matematikk, Sem Sælandsv. 5
7034 Trondheim, tlf. (07) 59 33 10

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Randers, Kjersti
Historisk museum
Universitetet i Bergen

DF-2092

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Mate-riale	Forbe-handl.	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
T-9167	Aure 2, kullgrop	Trekull Selje		4.3 g	1895 ± 45	AD65-135	-26.1*
T-9168	Aure 3, ildsted	Trekull Furu		3.2 g	1840 ± 50	AD110-235	-26.1*
T-9169	Aure 4, rektangulær ild	Trekull Furu		3.2 g	1820 ± 85	AD85-325	-26.1*
T-9170	Aure 5, stor bålgrup	Trekull Furu		3.2 g	1905 ± 50	AD55-130	-26.1*
NB: Aure 2 (T-9167): fra		Struktur 21,		kullgrop			
Aure 3 (T-9168): fra		Struktur 13,		ildsted			
Aure 4 (T-9169): fra		Struktur 1,		rektangulært ildsted			
Aure 5 (T-9170): fra		Struktur 7,		stort ildsted skåret ned i nr.5			

Dato: 12 DEC 1990

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Steinar Gulliksen

Reidar Nydal

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

16

Adr.: Avdeling for fysikk og matematikk, Sem Sælandsv. 5
7034 Trondheim, tlf. (07) 59 33 10

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Randers, Kjersti
Historisk museum
Universitetet i Bergen

DF-2092

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Mate- riale	Forbe- handl.	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
T-9166	Aure 1, lag 2	Trekull Einer		2.0 g	2000 ± 65	BC100-AD70	-26.1*
T-9171	Aure 6, rektangulær ild	Trekull Furu		3.2 g	1985 ± 80	BC100-AD85	-26.1*

NB: Aure 1 (T-9166): fra Funnsted merket A beliggende i lag 2 (fig.1 og 4)
Aure 6 (T-9171): fra Struktur 5, stort rektangulært ildsted

Dato: 04 FEB 1991

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Steinar Gulliksen

Reidar Nydal

FOTOLISTE

Aure gnr.14. Sykkulven, Møre og Romsdal

FILM NR.	BILDE NR. I RAPPORT	NEG.NR. I ARKIV	INNHold
I	9	10	Str.6 og 8, snitt, mot N.
I	6	11,12	Nyere stolpe i østvegg, snitt (telefonstolpe?)
I	-	15	Ardfurerer under str.59
I	7	16	Str.5 og 7, plan (snitt påbeg.)
I	-	18	Str.2, plan, mot V.
I	-	19	Situasjon. Str.6,8 nærmest. str.5,7 bak v/gravebrett, mot N.
I	-	20	Str.2, snitt mot Ø.
I	5	22,23,24	Profilen gj.steinsamling, mot V.
II	8	5,7	Str.5 og 7, snitt mot NV.
II	-	8,9	Str.1 (9 og 10 sees over) snitt mot SV.
II	-	11,12	Ardfurene, mot N.
II	-	15,16	Ardfurene, mot SV og N
II	10 og 11	17,20	Str.3 og 4, snitt mot SV
II	12	21,22,23	Ardfurene, mot N, S og N.

Desuten:

- 1 Oversikt Sykkulven, sett mot nordøst
Fra: Soga om Sykkulven v/P.A.Grebstad
- 2 Oversikt Sykkulven, mot sørlig retning
Gammelt postkort, ukjent fotograf
- 3 Akerreina med undersøkelsesområdet
Foto: P.A.Grebstad
- 4 Vanakelige gravningsforhold, felt
ødelagt av anleggdrift
Foto: P.A.Grebstad

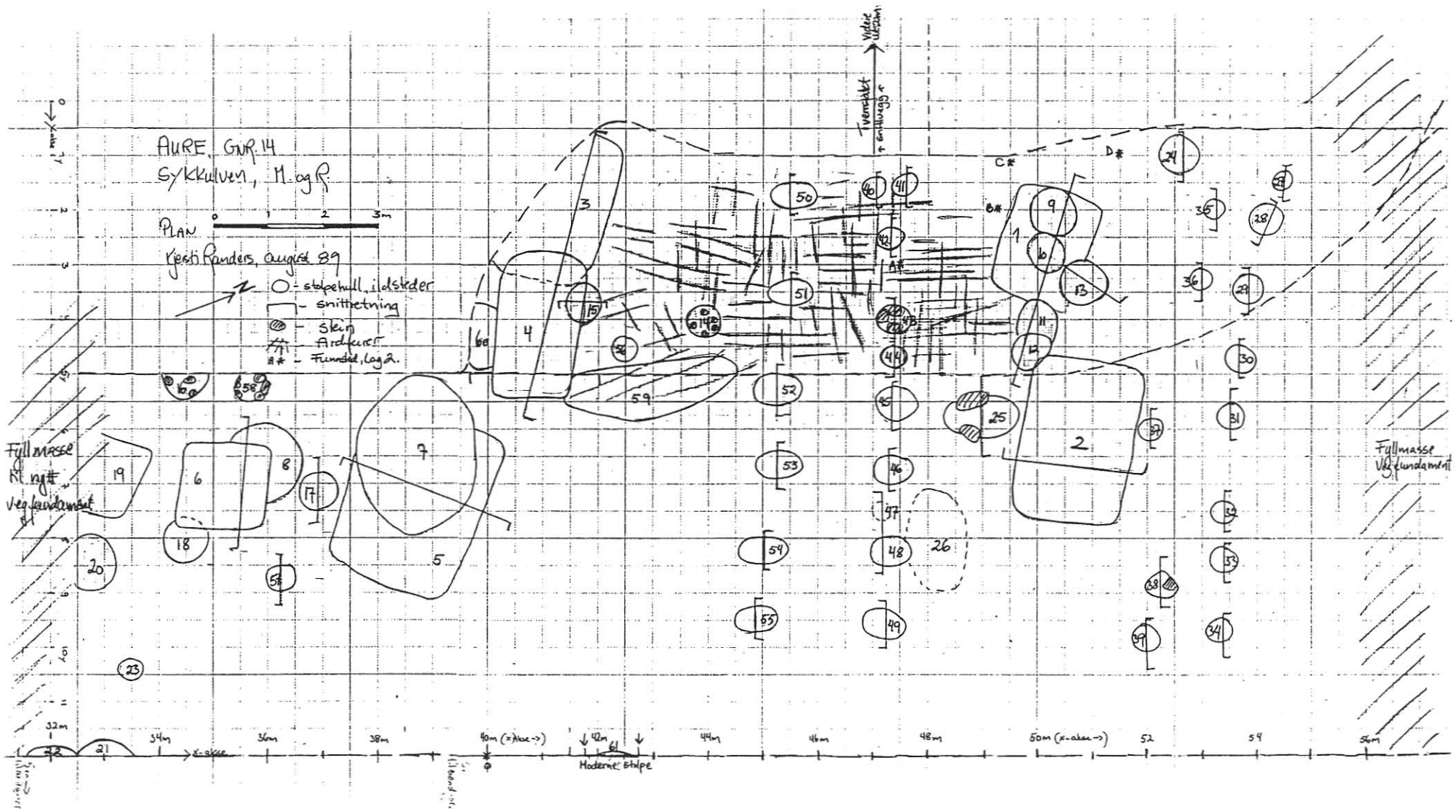

Fig.1. Utgravningsfeltet, oversiktsplan.

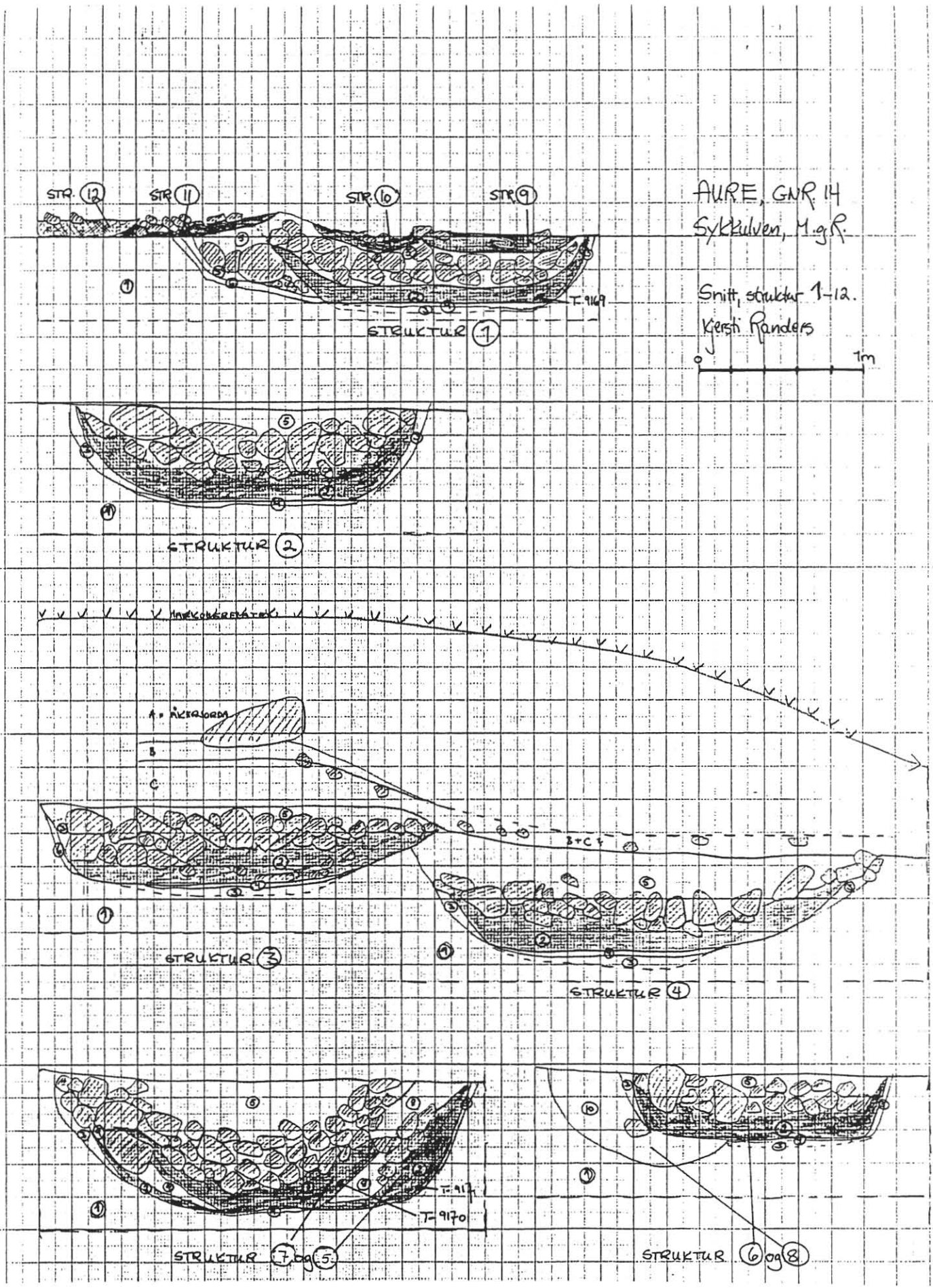

Fig.2. Profilsnitt, strukturene 1-12.

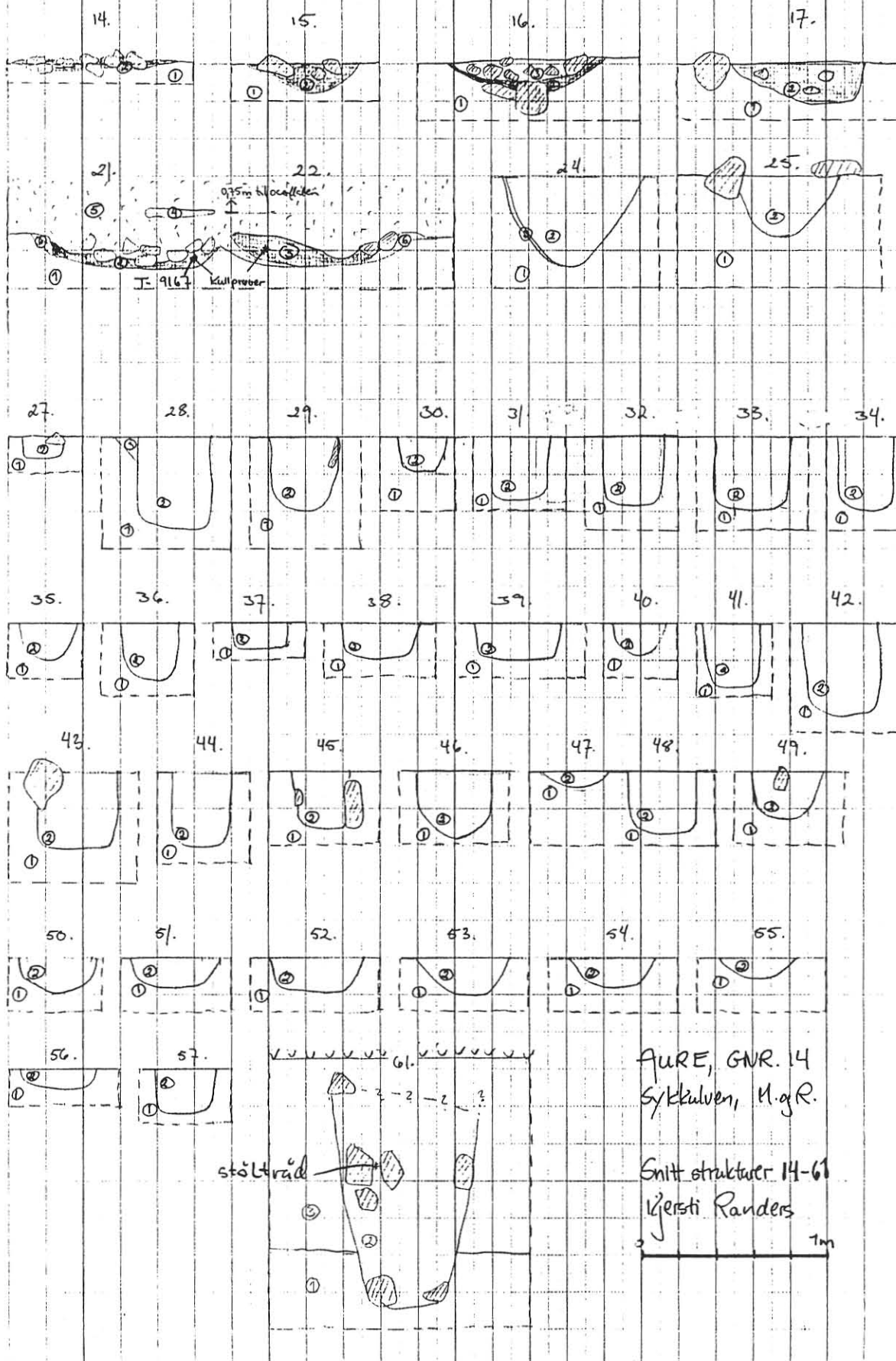

Fig.3. Profilsnitt, strukturene 14-61.

Aurs. GUR 14
Sykkulen, H. og R.

Snitt langs 5-y-linja og tversnitt langs 47,5x (07=+3y)   o = ligner (se rapport)
Kjæsti funderes, augnet = 27   @ = stein

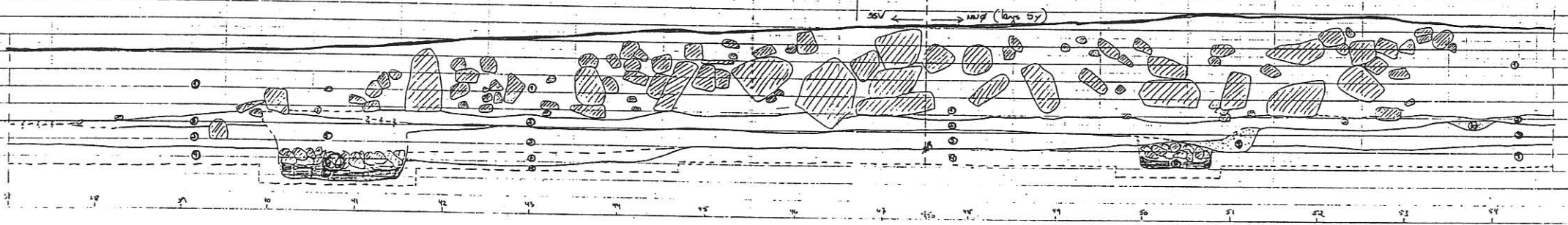
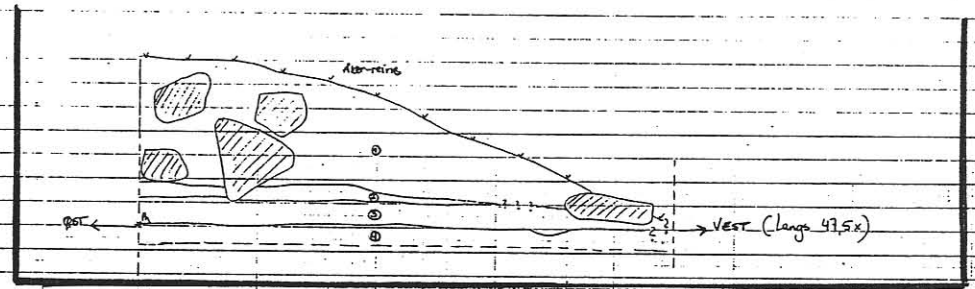
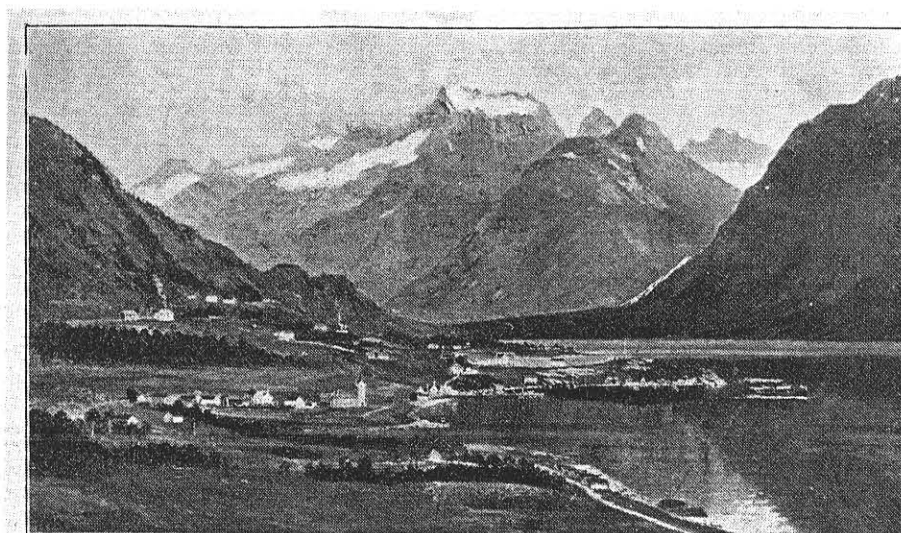

Fig.4. Profilsnitt langs 5-y-linja, gjennom steinsamlingen i åkerjorda.

Slik såg det ut i 1954.

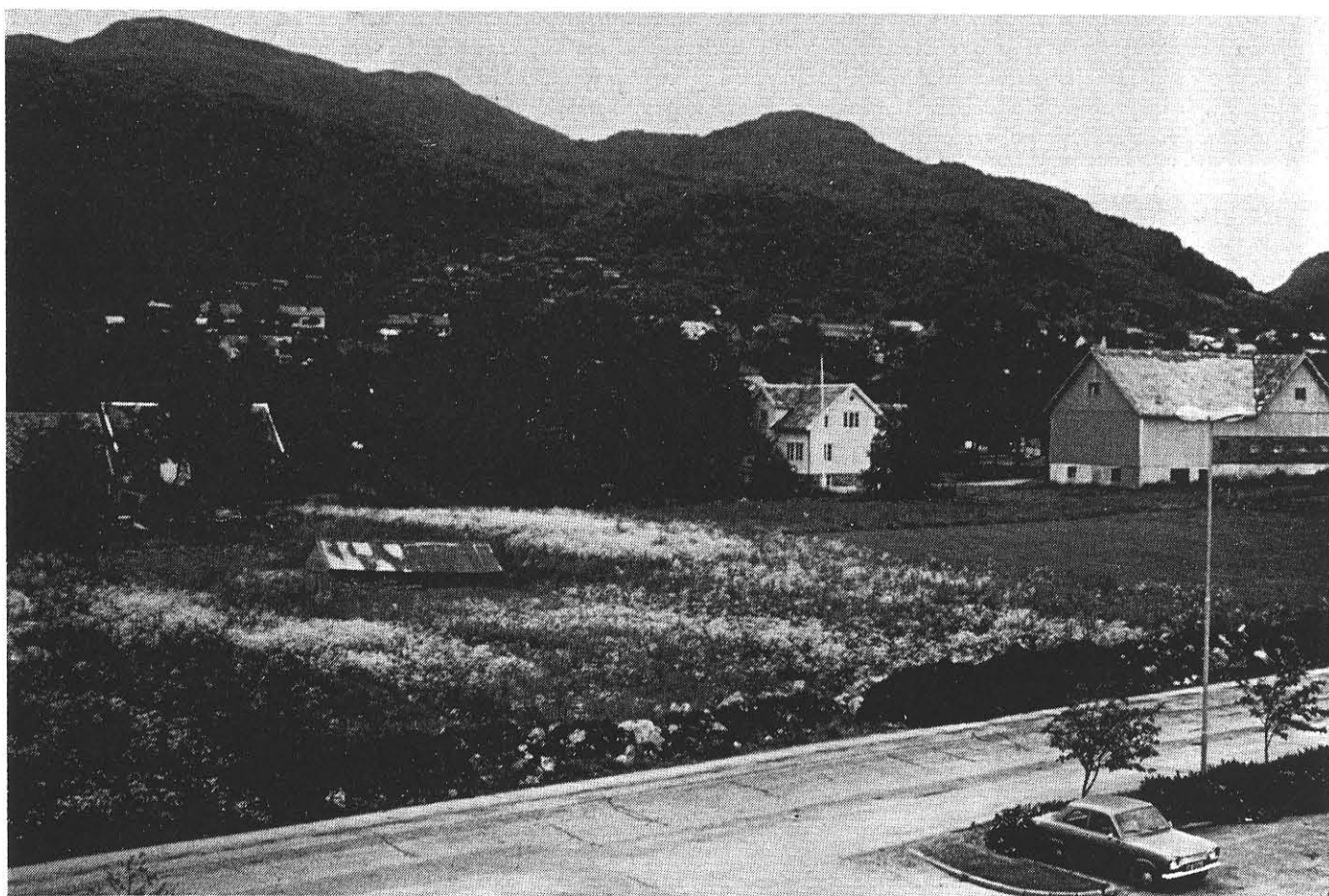
Bilde 1. Aure, Sykkulven. Oversikt sett mot nordøst. Gamlekirken sees til venstre i bildet. Undersøkelsesfeltet ligger like bak de to husene beliggende på nedsiden av åkerreina, avmerket med pil. Foto fra: Soga om Sykkulven Kailag. v/P.A.Grebstad

Parti af Søkelven (Søndmøre)

Bilde 2. Aure, Sykkulven, oversikt sett mot sørlig retning.
Undersøkellesområdet bak kirken.
Foto: gammelt postkort

Bilde 3. Undersøkellesområdet ligger på reina rett bak det lave
huset med bølgeblikktak til venstre i bildet.
Foto: P.A.Grebstad

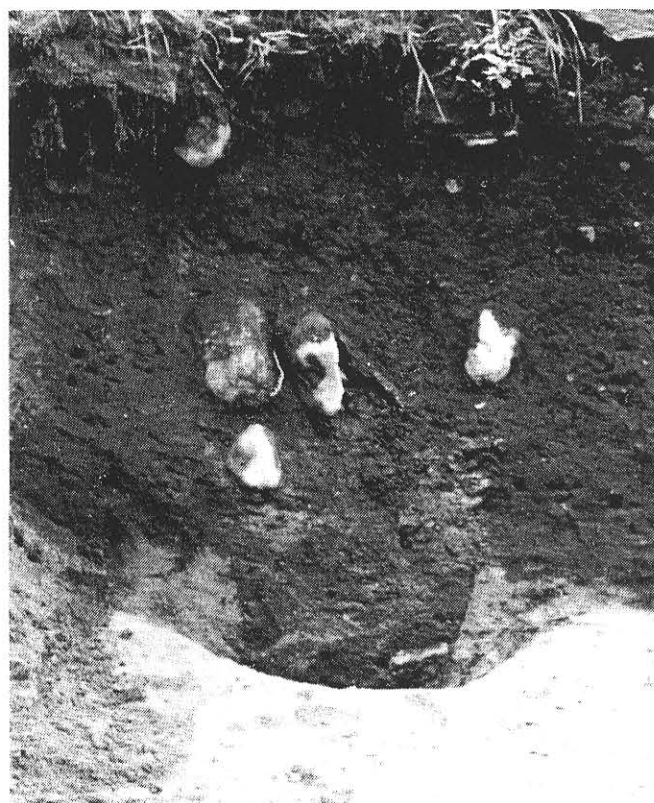

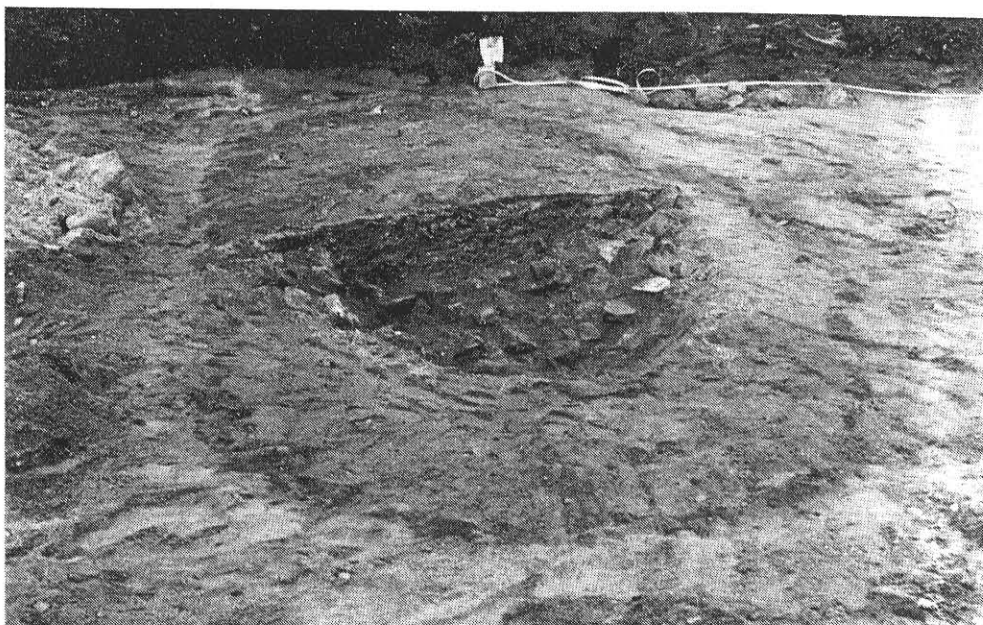
Bilde 4, øverst
Vanskelige gravningsforhold
på grunn lite felt ødelagt
av anleggsarbeid.
Feltet mot sør

Bilde 5, midten
Steinansamlingen i åkerjorda
Profil langs 5y-linja, mot SV

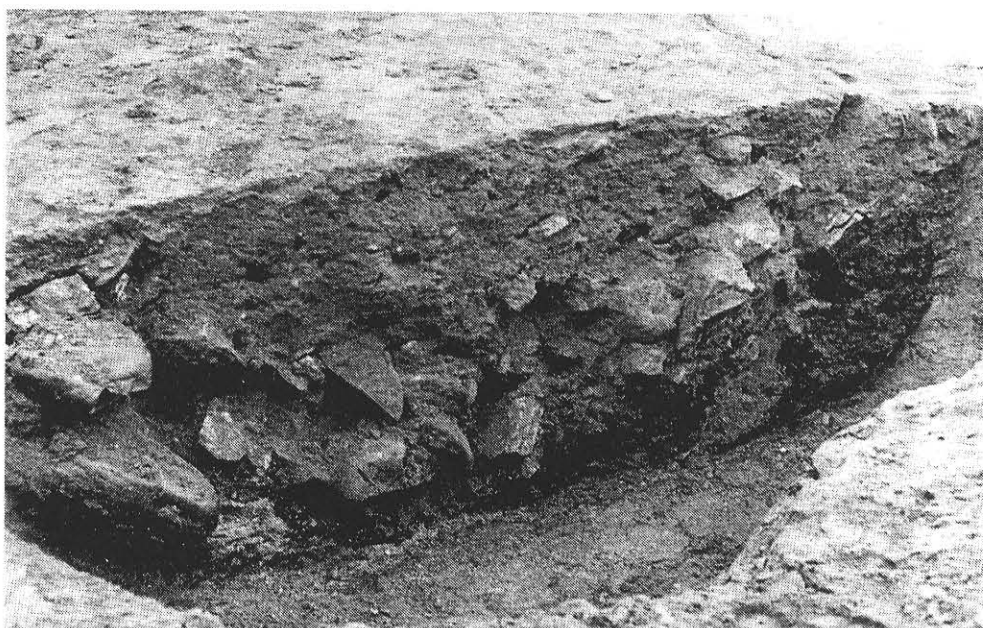
Bilde 6, nederst
Struktur 61, nyere stolpehull,
trolig telefonstolpe e.l.
Nedgravningen sees klart
gjennom hele åkerlaget.
Sammenlikn tegning fig.3.

Bilde 7.
Struktur 5 og 7,
plan mot vest

Bilde 8.
Struktur 5 og 7,
snitt mot NV

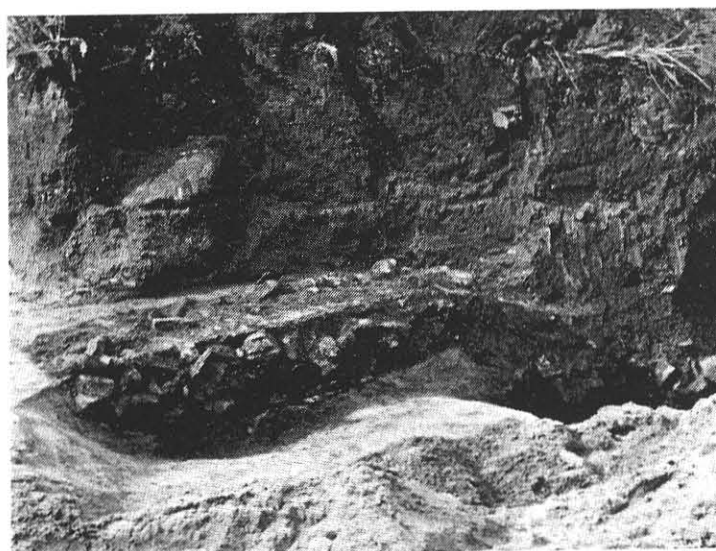

Bilde 9.
Struktur 6 og 8,
snitt mot nord

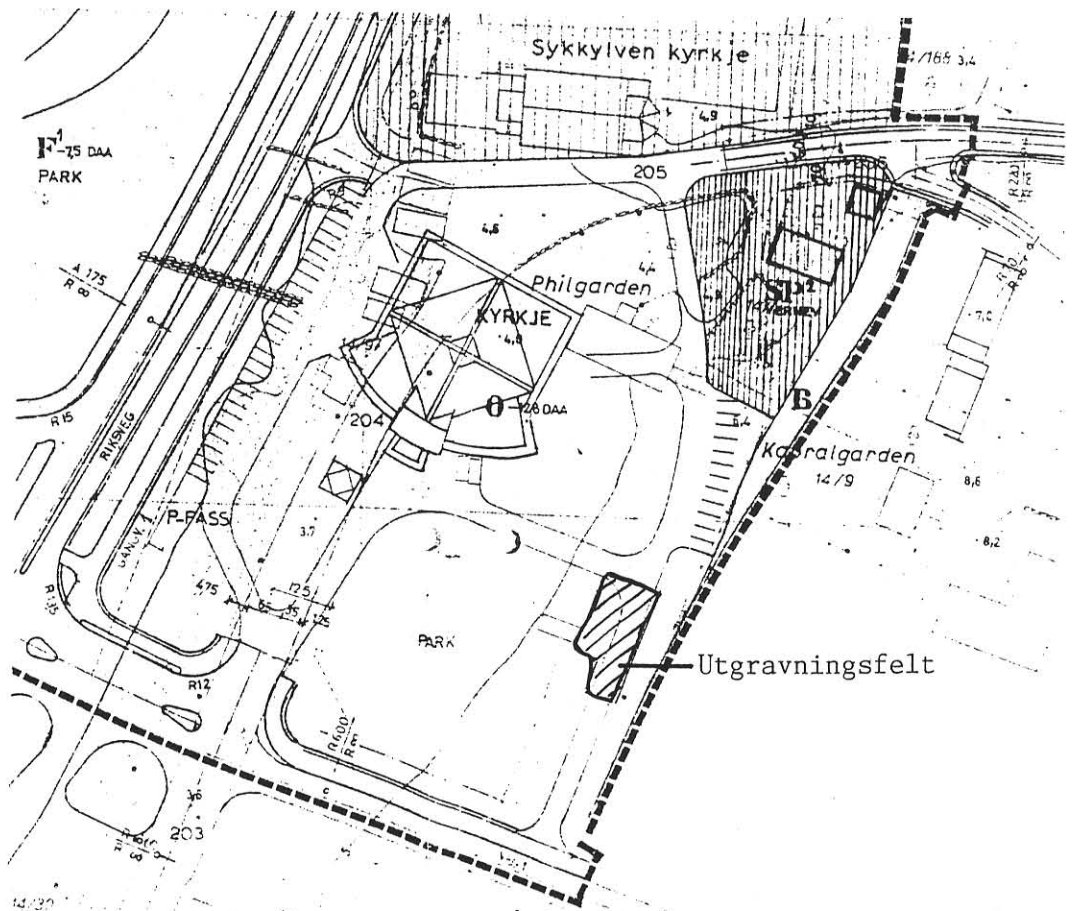
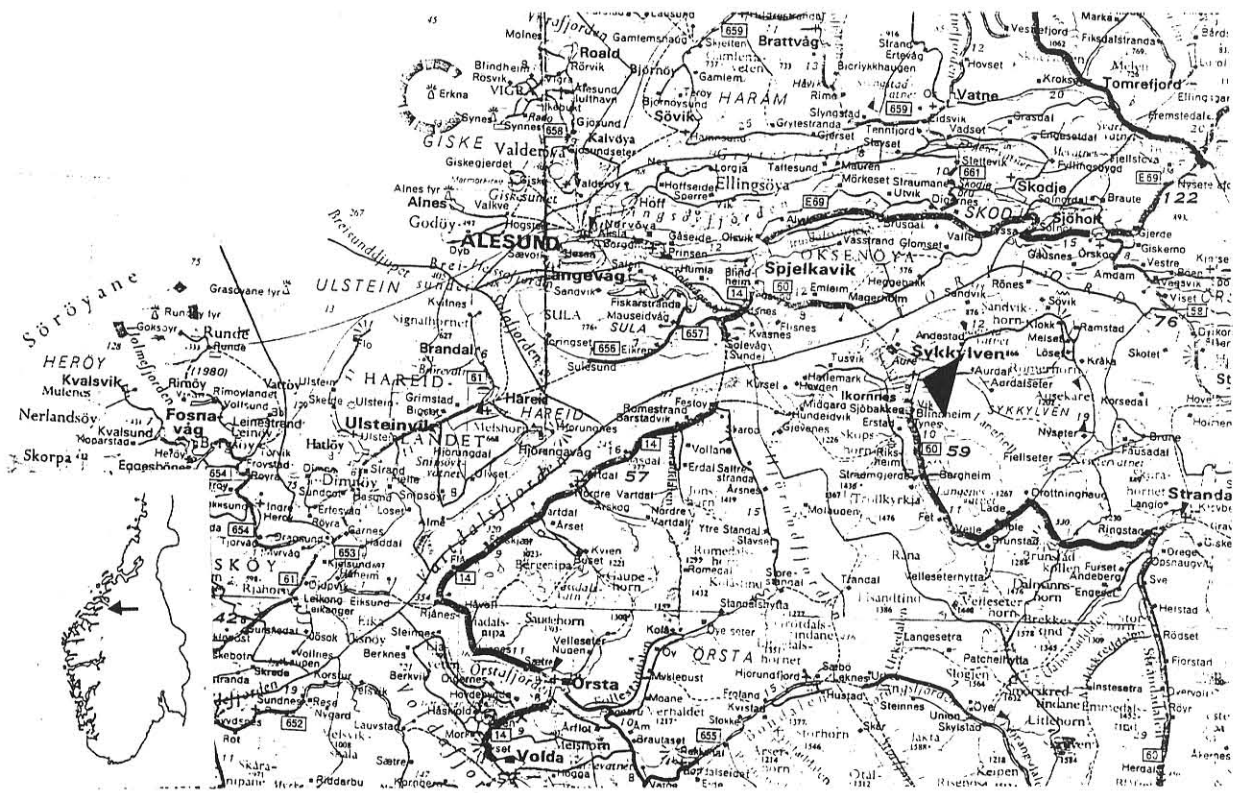

Bilde 10 og 11.
Struktur 3 og 4,
snitt sett mot SV.
Legg merke til de tykke
Åkerjordslag som dekker
strukturene.

Bilde 12.
Ardfurer som har
skåret seg ned i den
gamle markoverflaten,
sett mot nord

AURE

Beliggenhet
Aure og ut-
gravningsfelt

Utgravningsfelt